

УДК: 343.985

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-71-2-190-196>

Кубарев Іван Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1053-9758>

СУТНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ

У статті розглядається сутність психологічних контактних взаємовідносин між слідчим та допитуваним. Запропоновано розрізнити поняття «комунікативний контакт» та «психологічний контакт» стосовно допиту. Розкрито їхні відмінності та значення для вирішення завдань цієї слідчої (розшукової) дії.

Ключові слова: криміналістична тактика; тактика допиту; психологія допиту; психологічний контакт.

Постановка проблеми. Ефективне вирішення завдань кримінального судочинства в основному залежить від якісного проведення окремих слідчих (розшукових) дій, які є головним засобом доказування обставин, що підлягають установленню в кримінальному судочинстві. Найбільш розповсюдженою із цих слідчих дій є допит, без якого не обходиться жодне кримінальне провадження. Процесуальний порядок проведення допиту достатньо детально (але небеззаперечно) регламентовано чинним Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК). Але для ефективного проведення допиту одного лише дотримання процесуальних норм у багатьох випадках буває недостатньо, адже допит є багатограним процесом спілкування, результативність якого, серед іншого, багато в чому залежить від психологічної складової. Стосовно цього М. І. Порубов справедливо зазначає, що допит – це психологічно складна слідча дія. Проведення допиту вимагає від слідчого знання положень психології, що дозволяє йому розібратися в поведінці обвинуваченого, підозрюваного, лжесвідка, які приховують правду; обрати тактичні прийоми, завдяки яким можна визначити цілі та мотиви злочину, усунути фактори, що заважають допитуваному розповісти правду; окреслити оптимальну лінію поведінки щодо допитуваного [15, с. 70]. Наведене дозволяє констатувати, що подальше дослідження психологічних аспектів допиту та вдосконалення відповідних криміналістичних рекомендацій буде сприяти підвищенню якості проведення цієї слідчої (розшукової) дії, а отже, і досудового розслідування загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічні особливості проведення допиту неодноразово привертала увагу науковців та знайшли свою глибоку розробку в працях В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, В. Л. Васильєва, А. В. Дулова, М. І. Єнікєєва, В. А. Журавля, В. О. Коновалової, В. Г. Лукашевича, Д. П. Котова, Н. І. Порубова, О. Р. Ратінова, Л. Б. Філонова, Н. П. Хайдукова, Ю. В. Чуфаровського, Г. Г. Шиханцова, В. Ю. Шепітька та інших науковців. Попри це, певні психологічні аспекти допиту залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшої теоретичної розробки з метою вдосконалення криміналістичних рекомендацій. До таких належить проблема психологічного контакту під час допиту.

Метою статті є визначення сутності психологічного контакту під час допиту та його значення для вирішення завдань цієї слідчої (розшукової) дії.

Виклад основного матеріалу. У криміналістиці допит визначається як регламентований кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес

спілкування осіб, котрі беруть у ньому участь, спрямований на отримання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини у справі [22, с. 280]. Таким чином, змістом допиту є процеси обміну інформацією та психологічного впливу між його учасниками, які відбуваються в процесі спілкування. Це спілкування, як і будь-яке інше, може протікати за умови наявності або відсутності психологічного контакту. При цьому наявність такого контакту визнається в психологічній літературі фактором, який сприяє досягненню цілей спілкування та виникненню відчуття задоволення в його учасників.

На необхідності встановлення психологічного контакту під час допиту наголошує В. О. Коновалова, зазначаючи що психологічний контакт зумовлює отримання доказової інформації, яка сприяє встановленню об'єктивної істини та високої культури судочинства, що відображає демократичні принципи останнього [13, с. 34]. Аналогічної точки зору дотримується і В. Л. Васильєв, який констатує, що характер відносин між слідчим та обвинуваченим впливає на результати допиту, в основному визначає його успіх або невдачу. Слідчій практиці відомо чимало випадків, коли обвинувачений свою причетність до злочину приховує тільки тому, що не довіряє слідчому, ставиться до нього неприязно чи навіть вороже [6, с. 493].

Яскравим прикладом ролі психологічного контакту для вирішення завдань допиту є спогади психіатра Олександра Бухановського, що виступав спеціалістом у справі відомого серійного вбивці Чикатила. Автор констатує наявність перепон психологічного характеру, що лежали всередині самого обвинуваченого. «Необхідно відзначити, – пише О. Бухановський, – що в процесі роботи мною, як фахівцем, надавалися поради Костоеву (слідчий Генеральної прокуратури СРСР. – *І. К.*) щодо психологічних особливостей ведення слідства, підходу до обвинуваченого. Щоразу залучення фахівця відбувалося за ініціативи слідчого й щоразу вирішувалися складні питання, непосильні в тій ситуації слідчому. Причому вирішувалися так, що наступного дня той же слідчий отримував можливість продуктивної роботи з обвинуваченим» [4, с. 120].

Цікавими в досліджуваному плані є також спогади В. Суворова про підготовку розвідників у СРСР, викладені ним у творі «Акваріум». У разі затримання та допиту розвідникам наказувалося нізащо не вступати в діалог з особами, що його допитують, не дати втягнути себе в розмову, вимагати викликати консула [19, с. 74]. Тобто головним завданням протидії допиту було уникати спілкування, яке розглядалось як створення умов установа психологічного контакту, котрий, за умови правильного використання, неминуче веде до вирішення завдань допиту.

Слід зауважити, що єдиного наукового визначення поняття «психологічний контакт» не існує. У різних галузях суспільної практики використовуються навіть різні терміни для позначення досліджуваного феномену. Зокрема, В. А. Ташликов використовує формулювання «психотерапевтичний контакт» [20], К. С. Станіславський – «комунікативний контакт» [18], К. Роджерс – «консультативний контакт» [16].

У широкому розумінні контакт – це взаємодія, але тоді будь-яке спілкування є контактом. Спроби сформулювати поняття «психологічний контакт» мали місце й стосовно юридичної діяльності. Так, М. І. Єнікєєв розуміє психологічний контакт як емоційно-позитивний взаємозв'язок на основі спільних інтересів та єдності цілей осіб, що спілкуються [12, с. 171]. У роботах Ю. В. Чуфаровського психологічний контакт розглядається як процес установа, підтримки та розвитку взаємного тяжіння осіб, що спілкуються [21, с. 201]. На думку Г. Г. Доспулова, психологічний контакт – це узгоджені ділові взаємовідносини слідчого зі свідком, потерпілим, підозрюваним або обвинуваченим, що виникають на основі правильної процесуальної позиції слідчого та відповідної поведінки допитуваного, яка не суперечить завданням кримінального судочинства [10, с. 6].

Але щодо допиту, то такі визначення психологічного контакту є, на наш погляд, недостатньо точними. Залежно від позиції допитуваного, у криміналістиці *виокремлюють три типові ситуації допиту:*

- безконфліктну;
- умовно-конфліктну;
- конфліктну.

І якщо стосовно двох перших наведене розуміння психологічного контакту можна вважати прийнятним, то щодо останньої – далеко не завжди. Навряд чи можна казати про емоційно-позитивний зв'язок, тобто тяжіння підозрюваного до слідчого, результатом роботи якого буде застосування кримінального покарання. Здебільшого підозрюваний (а в деяких випадках – свідок і потерпілий) намагається приховати від слідчого відомі йому факти, а тому казати про «спільні інтереси та єдність цілей» або «поведінку допитуваного, яка не суперечить завданням судочинства», не зовсім виправдано.

Тому, досліджуючи сутність психологічного контакту під час допиту в конфліктній ситуації, треба враховувати, що вона (ситуація) характеризується не збігом цілей комунікаторів, а навпаки – їхнім конфліктом (хоча надалі, завдяки грамотній тактиці, позиція допитуваного може змінитися, а конфлікт – зникнути). На цю обставину справедливо звертає увагу М. І. Єнікєєв, наголошуючи, що встановлення комунікативного контакту – психологічне складне завдання, що утрудняється негативною установкою окремих осіб щодо представників правосуддя, загальною фізичною та психічною ослабленістю, агресивністю, скритністю, підозрілістю [12, с. 81]. Конфліктна ситуація може бути викликана й іншими чинниками, що перешкоджають встановленню психологічного контакту між слідчим та допитуваним (ми на них не зупиняємося, бо вони не є предметом нашого дослідження. – *І. К.*).

Існують і більш «нейтральні» визначення психологічного контакту. Наприклад, М. В. Боева переконана, що психологічний контакт слідчого та обвинуваченого – це один із компонентів їхньої взаємодії, сутність якого становить психічний взаємозв'язок слідчого й обвинуваченого та їхній психічний взаємовплив, що проявляється в бажанні спілкуватися, взаємодіяти один з одним [3, с. 7]. На наш погляд, ужитий автором термін «психічний» зв'язок слідчого та обвинуваченого є досить не конкретним, але вказівка на те, що проявом контакту є бажання спілкування, цілком слушна. До того ж варто зазначити, що бажання – це усвідомлений потяг, який відтворює потребу та має спонукальну силу [8, с. 112]. Із цього випливає, що для встановлення контакту слідчому необхідно викликати в допитуваного усвідомлену потребу в спілкуванні з ним. До речі, звернемо увагу на те, що М. В. Боева уникає у формулюванні психологічного контакту понять «психологічна єдність» або «спільна цільова спрямованість» суб'єктів спілкування.

Деяко іншого погляду дотримується В. В. Баранчук, який також розглядає психологічний контакт як «ситуаційно зумовлений двосторонній (багатосторонній) взаємозв'язок між особами, що беруть участь при проведенні слідчих (розшукових) та судових дій», але конкретизує, що такий зв'язок «утворений за допомогою психологічного механізму скерованого впливу на підставі сприятливої психологічної атмосфери спілкування, що має на меті досягнення взаєморозуміння, подолання негативного психологічного відношення та змінення обраної позиції в сторону узгодженості» [1, с. 14].

Аналіз наведених та деяких інших наукових позицій, опублікованої слідчої практики [6, с. 494–495; 2] дозволяє запропонувати стосовно допиту розрізняти поняття «психологічний контакт» та «комунікативний контакт», але не для того, аби їх протиставити або замінити одне одним [14, с. 142], а через різні умови, у яких протікає спілкування слідчого з допитуваним. Ми впевнені, що комунікативний контакт під час допиту можна вважати встановленим, якщо в допитуваній особі сформувалася усвідомлена потреба в спілкуванні зі слідчим, вона виявляє згоду відповідати на питання слідчого, навіть якщо ці питання не стосуються розслідуваного злочину або якщо відповіді особи містять неправдиві відомості. Комунікативний контакт є необхідною умовою вирішення завдань допиту, до яких, окрім, звісно, отримання доказів, може бути зараховано одержання іншої криміналістично значущої інформації, діагностику психологічного стану допитуваного, здійснення на нього допустимого психологічного впливу тощо (у тому числі з метою переведення комунікативного контакту в психологічний).

Психологічний контакт є розвитком контакту комунікативного, однак, на відміну від останнього, характеризується позитивним емоційним забарвленням з боку допитуваного. Саме про таку особливість психологічного контакту, як нам здається, писав В. Л. Васильєв. Автор стверджує: якщо допитуваний зараховує себе до однієї соціальної категорії («ми»), а в слідчому

бачить представника іншого угруповання («вони»), то це не сприяє встановленню необхідного психологічного контакту, атмосфери довіри і, природно, не сприяє головному завданню допиту – отриманню повної та об'єктивної інформації у справі. Ставлення до слідчого як до «чужого» унеможливує появу в допитуваного бажання повідомити «чужому» всю відому інформацію про злочин. Науковець вважає, що виникнення психологічного контакту можливе завдяки виведенню на перший план позитивних соціальних ролей допитуваного й формування з ним психологічної єдності на їхній основі [6, с. 493–494]. Наведена позиція відповідає і розробкам у галузі соціальної психології, де виокремлення в «діаду», тобто відособлену пару, розглядається як заключна стадія встановлення психологічного контакту, що характеризується товарицькими стосунками, довірою, розумінням та є результатом двох попередніх стадій: взаємного оцінювання та взаємної зацікавленості [9, с. 23]. І хоча термін «товарицькі стосунки» щодо допиту є перебільшенням, але розуміння та довіра можуть виникнути цілком, на підтвердження чого слідча практика знає непоодинокі приклади.

Досягнення психологічного контакту є важливим завданням слідчого, оскільки це суттєво розширює його тактичний арсенал, створює сприятливі умови для усвідомленої співпраці допитуваного зі слідством, отримання доказів та вирішення інших завдань досліджуваної слідчої (розшукової) дії. Метою встановлення психологічного контакту, помічає В. О. Коновалова, є спонукання допитуваного до повідомлення достовірної інформації, надання правдивих показань [13, с. 34]. У дисертаційних дослідженнях із психології слідчої діяльності акцентовано на тому, що професійно-психологічний контакт – це фон допиту, на ґрунті якого слідчий може ефективно застосовувати тактичні прийоми. За наявності такого фону слідчий має більш широкий спектр можливостей здійснення професійно-психологічного впливу на допитуваного, а за його відсутності можливість використання тактичних прийомів зменшується [7, с. 11].

Тому психологічний контакт є бажаною, але, суворо кажучи, не необхідною умовою вирішення завдань допиту. Особа може співпрацювати зі слідством, навіть відчуваючи гостру неприязнь до слідчого, але керуючись при цьому якимись особистими мотивами. Тому не можна повністю погодитись із твердженням, що допит не може призвести до досягнення його цілей, якщо не встановлений психологічний контакт між слідчим та допитуваним [11, с. 67], або думкою, що без психологічного контакту не можна обійтись у жодній слідчій дії, яка пов'язана зі спілкуванням [5, с. 12]. Таке твердження є справедливим, але лише щодо комунікативного контакту, а не психологічного. З іншого боку, установлення психологічного контакту не гарантує співпрацю допитуваного зі слідчим та отримання від нього доказової інформації, а лише, підкреслимо це ще раз, створює для цього сприятливі умови.

Ініціатором спілкування з допитуваним в абсолютній більшості випадків виступає слідчий. Стосовно цієї обставини М. І. Єнікеев зауважує, що міжособистісне спілкування на досудовому розслідуванні не є звичайним двостороннім процесом, оскільки воно односторонньо спрямовується власною ініціативою слідчого [12, с. 81]. На думку О. Б. Соловйова, психологічний контакт носить односторонній характер, тому що слідчий бажає отримати якнайбільше інформації від допитуваного, при цьому бажаючи приховати від нього свою обізнаність у справі [17, с. 26]. Водночас наявність ініціативи слідчого у встановленні контакту та його керівний вплив у перебігу спілкування не свідчить про односторонність психологічного контакту. Із цього приводу В. О. Коновалова справедливо констатує, що, незважаючи на нерівність становища в позиції «слідчий – обвинувачений», або «суддя – підсудний», контакт завжди залишається двостороннім, оскільки стимулює психологічний стан обох суб'єктів спілкування і нерідко істотно більше залежить від особи, контакт із якою стимулюється різноманітними прийомами [13, с. 34].

Висновки. Отже, психологічні стосунки під час допиту мають особливості, які суттєво відрізняють їх від спілкування в побутовій або професійній сфері. На відміну від останніх, такі стосунки далеко не завжди характеризуються «емоційно-позитивним взаємозв'язком», «спільністю інтересів» або «взаємним тяжінням суб'єктів».

Стосовно допиту доцільно розрізняти комунікативний контакт та психологічний контакт. Перший є необхідною умовою вирішення завдань цієї слідчої (розшукової) дії, його

слід уважати встановленим, якщо допитувана особа вступила в спілкування зі слідчим, навіть на сторонні теми або якщо надає неправдиві свідчення. Психологічний контакт є розвитком контакту комунікативного, проте, на відміну від останнього, характеризується позитивним емоціональним забарвленням з боку допитуваного. Наявність такого контакту надає слідчому більш широкі можливості для застосування тактичних прийомів допиту, тому його встановлення необхідно вважати криміналістичним завданням цієї слідчої (розшукової) дії.

Перспективи подальших досліджень феномена психологічного контакту під час допиту вбачаються в поглибленні знань про його суть і механізм виникнення та вдосконаленні на базі цього відповідних криміналістичних рекомендацій.

Список використаних джерел

1. Баранчук В. В. Система тактичних прийомів установа психологічного контакту при допиті : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 20 с.
2. Бахін В. П. Як розкриваються злочини (Криміналістика у питаннях та відповідях). Київ : Хрещатик, 1996. 198 с.
3. Боева М. В. Тактико-коммуникативная компетентность следователя: На примере взаимодействия с обвиняемым в конфликтной ситуации расследования : автореф. дисс ... канд. юрид. наук. Воронеж, 2002. 24 с.
4. Бут В. Г. Маньяк. Москва : Новости, 1992. 192 с.
5. Васильев А. Н. Тактика отдельных следственных действий. Москва : Юридическая литература, 1981. 112 с.
6. Васильев В. Л. Юридическая психология. Санкт-Петербург : Питер Ком, 1998. 656 с.
7. Воробьёва Е. А. Профессионально-психологические особенности контактности следователей : автореф. дисс ... канд. псих. наук. Москва, 2003. 29 с.
8. Головин С. Ю. Словарь практического психолога. Москва : АСТ, 1998. 976 с.
9. Губин А. В., Чуфаровский Ю. В. Общение в нашей жизни. Москва : 1992. 48 с.
10. Доспулов Г. Г. Психология допроса на предварительном следствии. Москва : Юридическая литература, 1976. 77 с.
11. Дулов А. В., Нестеренко П. Д. Тактика следственных действий. Минск : Вышэйш. шк., 1971. 272 с.
12. Еникеев М. И. Юридическая психология. Москва : Норма-Инфа, 1999. 501 с.
13. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология. Учеб. пособ. Харьков : Консум, 1999. 157 с.
14. Лебедев И. Б., Родин В. Ф., Цветков В. Л. Основы психологии для сотрудников правоохранительных органов : учеб. пособ. Москва : Щит-М, 2005. 442 с.
15. Порубов Н. И. Тактика допроса на предварительном следствии : учеб. пособ. Москва : БЕК, 1998. 208 с.
16. Роджерс К. Искусство консультирования и психотерапии. Москва : Эксмо, 2002. 976 с.
17. Соловьёв А. Б. Допрос свидетеля и потерпевшего. Москва : Юридическая литература, 1974. 128 с.
18. Станиславский К. С. Собрание сочинений в восьми томах. Москва : Искусство, 1954. Т. 1. 590 с.
19. Суворов В. Аквариум. Москва : Новое время, 1993. 159 с.
20. Ташлыкков В. А. Психология лечебного процесса. Ленинград : Медицина, 1984. 191 с.
21. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология. Москва : Новый юрист, 1999. 439 с.
22. Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Криміналістика : курс лекцій. 3-е вид. Харків : Одиссей, 2009. 368 с.

References

1. Baranchuk, V. V. (2018). Sistema taktichnih prijomiv ustanovlennya psihologichnogo kontaktu pri dopiti : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk [System of tactics of establishing psychological contact during interrogation]. Harkiv. 20 s. [in Ukrainian].
2. Bakhin, V. P. (1996). Yak rozkryvaiutsia zlochyny (Kryminalistyka u pytanniakh ta vidpovidiakh) [How crimes are revealed (Forensics in questions and answers)]. Kyiv : Khreshchatyk. 198 s. [in Russian].

3. Boeva, M. V. (2002). Taktiko-kommunikativnaya kompetentnost' sledovatelya: Na primere vzaimodejstviya s obvinyaemym v konfliktnoj situacii rassledovaniya : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk [Tactical and communicative competence of the investigator: On the example of interaction with the accused in a conflict situation of the investigation]. Voronezh. 24 s. [in Russian].
4. But, V. G. (1992). Man'yak [Maniac]. Moskva : Novosti. 192 s. [in Russian].
5. Vasil'ev, A. N. (1981). Taktika otdel'nyh sledstvennyh dejstvij [Tactics of individual investigative actions]. Moskva : YUridicheskaya literatura. 112 s. [in Russian].
6. Vasil'ev, V. L. (1998). YUridicheskaya psihologiya [Legal psychology]. Sankt-Peterburg : Piter Kom. 656 s. [in Russian].
7. Vorob'eva, E. A. (2003). Professional'no-psihologicheskie osobennosti kontaktnosti sledovatelej : avtoref. dis. ... kand. psih. nauk [Professional and psychological features of contact investigators]. Moskva. 29 s. [in Russian].
8. Golovin, S. YU. (1998). Slovar' prakticheskogo psihologa [Dictionary of Practical Psychologist]. Moskva : AST. 976 s. [in Russian].
9. Gubin, A. V., CHufarovskij, YU. V. (1992). Obschenie v nashej zhizni [Communication in our life]. Moskva : 48 s. [in Russian].
10. Dospulov, G. G. (1976). Psihologiya doprosa na predvaritel'nom sledstvii [Psychology of interrogation at the preliminary investigation]. Moskva : YUridicheskaya literatura. 77 s. [in Russian].
11. Dulov, A. V., Nesterenko, P. D. (1971). Taktika sledstvennyh dejstvij [Investigation Tactics]. Minsk : Vyshejsj. shk. 272 s. [in Russian].
12. Enikeev, M. I. (1999). YUridicheskaya psihologiya [Legal psychology]. Moskva : Norma-Inf. 501 s. [in Russian].
13. Konovalova, V. E. (1999). Dopros: taktika i psihologiya. Ucheb. posob. [Interrogation: tactics and psychology]. Har'kov : Konsum. 157 s. [in Russian].
14. Lebedev, I. B., Rodin, V. F., Cvetkov, V. L. Osnovy psihologi dlya sotrudnikov pravoohranitel'nyh organov : ucheb. posob. [Basics of Psychologists for Law Enforcement Officers]. Moskva : SHCHit-M, 2005. 442 s. [in Russian].
15. Porubov, N. I. (1998). Taktika doprosa na predvaritel'nom sledstvii : ucheb. posob. [Pre-trial interrogation tactics]. Moskva : BEK. 208 s. [in Russian].
16. Rodzhers, K. (2002). Iskustvo konsul'tirovaniya i psihoterapii [The art of counseling and psychotherapy]. Moskva : Eksmo. 976 s. [in Russian].
17. Solov'ev, A. B. (1974). Dopros svidetelya i poterpevshego [Interrogation of a witness and a victim]. Moskva : YUridicheskaya literatura. 128 s. [in Russian].
18. Stanislavskij, K. S. (1954). Sbranie sochinenij v vos'mi tomah [Collected Works in eight volumes]. Moskva : Iskustvo. T. 1. 590 s. [in Russian].
19. Suvorov, V. (1993). Akvarium [Aquarium]. Moskva : Novoe vremya. 159 s. [in Russian].
20. Tashlikov, V. A. (1984). Psihologiya lechebnogo processa [Psychology of the healing process]. Leningrad : Medicina. 191 s. [in Russian].
21. Chufarovskij, YU. V. (1999). Yuridicheskaya psihologiya [Legal psychology]. Moskva : Novyj jurist. 439 s. [in Russian].
22. Shepitko, V. Yu., Zhuravel, V. A. (2009). Kryminalistyka : kurs leksii [Criminalistics : course of lectures]. 3-e vyd. Kharkiv : Odissei. 368 s. [in Ukrainian].

Kubarev Ivan,

PhD of Law, Associate Professor

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1053-9758>

THE ESSENCE OF PSYCHOLOGICAL CONTACT IN THE COURSE OF INTERROGATION

The solution of the problems of criminal proceedings depends on the quality of the conduct of individual investigative (search) actions. Investigative actions are the main means of proving the circumstances to be established in a criminal case. Therefore, interrogation is the most famous investigative action. The effectiveness of interrogation depends on compliance with procedural standards, as well as on the level of communication, because interrogation is a process of communication between individuals. As a result of such communication, psychological contact is always established. The psychological feature of the interrogation allows the investigator to find out detailed and complete information about the criminal proceedings, overcome conflict situations, and increase the speed of the investigation. So, interrogation is

a psychological investigative action, as a result of which a communicative contact turns into a psychological contact. But psychological relationships during interrogation are special because they differ significantly from ordinary communication in the domestic or professional sphere. The investigator must have knowledge of the procedural law and general knowledge of the provisions of psychology for interrogation. This knowledge helps the investigator determine the type of behavior of the accused, expose false testimonies, apply tactics to determine the goals and motives of the crime, eliminate various negative factors, etc. The article examined the essence of psychological contact relationships between the investigator and the interrogated. It is proposed to distinguish between the concepts of «communicative contact» and «psychological contact» during interrogation, their distinctive features and significance for solving the tasks of this investigative (search) action are disclosed.

Key words: *forensic tactics; interrogation tactics; interrogation psychology; psychological contact.*

Надійшла до редколегії 26.05.2020